

Digital Code of Merit

โดย นายสรารุช อัครพิน
นักวิชาการแผนที่ภาพถ่ายภูมิบัติการ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เรียนรู้ความหมายของจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต
๒. เพื่อให้เรียนรู้การเข้าถึงข้อมูล Data Accessibility
๓. เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
๔. เพื่อให้สามารถใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติในสังคมดิจิทัล (Digital Etiquette)

สรุปเนื้อหา

ปัจจุบันเข้าสู่ยุคดิจิทัล การเรียนรู้เรื่องแนวปฏิบัติและมารยาทต่าง ๆ ในสังคมดิจิทัล ทั้งมารยาทการใช้งานอินเทอร์เน็ต มารยาท การใช้โทรศัพท์ในที่สาธารณะ การกลั่นแพร่ในโลกโซเชียล การแบ่งปันในโลกออนไลน์ กฎความเป็นส่วนตัว และจริยธรรมการในสังคมดิจิทัลปัจจุบัน เพื่อเข้าใจมารยาทที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับสังคมออนไลน์เพื่อเข้าใจพฤติกรรมอันจะสร้างความรำคาญเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นและสังคม เข้าใจวิธีรับมือเมื่อโดนบุคคลอื่นสร้างความรำคาญได้อย่างเหมาะสม ซึ่งบทเรียน Digital Code of Merit มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการปฏิบัติและมารยาทที่เหมาะสมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต ดังนี้

๑. มารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ต ๑๐ ข้อ (Netiquette) มารยาทการใช้โทรศัพท์ในที่สาธารณะ (Phone Etiquette in Public) การเอาใจใส่ผู้อื่น (Empathy)

๑.๑ มารยาทในการใช้อินเทอร์เน็ต ๑๐ ข้อ (Netiquette)

๑) ตระหนักอยู่เสมอว่ากำลังสื่อสารอยู่กับมนุษย์จริง ๆ ให้จดจำเสมอว่าเรากำลังพูดคุยกับคน ไม่ใช่แค่ข้อความบนหน้าจอ

๒) ยึดมาตรฐานเดียวกับการสื่อสารในชีวิตจริง พึงปฏิบัติแบบเดียวกับการพูดคุยในชีวิตจริง เช่น ความสุภาพและมารยาท

๓) รู้ว่าคุณอยู่ที่ไหนในโซเชียลสเปซ เล็งเห็นบริบทของการสื่อสาร เช่น แพลตฟอร์ม หรือกลุ่มสังคมนั้นมีวัตถุประสงค์อะไร

๔) ทำตัวเองให้ดูดีเสมอเมื่ออยู่ในโลกออนไลน์ ให้คิดเหมือนว่าเรากำลังอยู่ในสถานที่สาธารณะและทุกอย่างที่โพสต์หรือพูด อาจถูกบันทึกและนำไปเผยแพร่ต่อได้ จึงต้องรักษามารยาทและความน่าเชื่อถืออยู่เสมอ

๕) เคารพเวลาและการใช้แบนด์วิดท์ เมื่อไม่ใช้งานก็ควรออกจากระบบ อย่าทิ้งอุปกรณ์หรือการแชตค้างไว้โดยไม่จำเป็น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นใช้งาน

๖) แบ่งปันความรู้ที่ตนเองเชี่ยวชาญ สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้อื่นด้วยข้อมูล หรือคำแนะนำที่มีคุณค่า

๗) ช่วยกันควบคุมสงครามการใช้อารมณ์ รู้จักอดกลั้น ไม่โต้ตอบด้วยอารมณ์ป้องกันไม่ให้เกิดการสื่อสารกลายเป็นการทะเลาะหรือก่อความขัดแย้ง

๘) เคารพสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวหรือจัดการข้อมูลผู้อื่นโดยไม่เหมาะสม

๙) อย่าใช้อำนาจในทางที่ผิด ควรใช้เท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อทำร้ายผู้อื่น

๑๐) รู้จักให้อภัยความผิดพลาดของผู้อื่น ยอมรับเมื่อผู้อื่นทำผิดพลาดและแสดงความกรุณา ไม่ขยายความเสียหายจากสิ่งที่เกิดขึ้น

๑.๒ มารยาทการใช้โทรศัพท์ในที่สาธารณะ (Phone Etiquette in Public) เน้นให้ผู้ที่ใช้โทรศัพท์คำนึงถึงความเหมาะสม ไม่รบกวนผู้อื่น และรักษาภาพลักษณ์ที่ดีของตนเอง โดยควรปรับระดับเสียงเรียกเข้าให้เหมาะสม หลีกเลี่ยงการใช้เสียงดังหรือสนทนนานเกินไปในพื้นที่ที่มีคนอยู่รวมจำนวนมาก เลือกสถานที่ที่เป็นส่วนตัวหากต้องสนทนาเรื่องสำคัญหรือมีเนื้อหาส่วนตัว ไม่ใช้โทรศัพท์ในสถานที่ที่ต้องการความเงียบ เช่น ห้องประชุม โรงภาพยนตร์ หรือห้องสมุด รักษา มารยาทด้วยการไม่ขัดจังหวะผู้อื่นขณะสนทนาทางโทรศัพท์ ไม่ใช้โทรศัพท์ระหว่างการติดต่อหรือประชุมอย่างเป็นทางการ ใช้ถ้อยคำสุภาพแม้จะเป็นการสนทนาส่วนตัว ระวังการใช้โทรศัพท์ระหว่างขับขี่หรือทำกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตราย และควรคำนึงถึงกาลเทศะตลอดเวลาเพื่อสร้างความประทับใจและแสดงถึงความเคารพต่อผู้อื่นในทุกสถานการณ์

๑.๓ การเอาใจใส่ผู้อื่น (Empathy) คือ การปรับทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการรับรู้และเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกในโลกอินเทอร์เน็ตของผู้อื่น และส่งเสริมจริยธรรมที่ดีงามเหมาะสมกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทย หรือที่เรามักจะเรียกว่า "การเอาใจเขามาใส่ใจเรา" หมายถึงความสามารถในการเข้าใจความรู้สึก อารมณ์ และมุมมองของผู้อื่น เสมือนกับที่เราได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์เดียวกับเขา โดยไม่ได้ตัดสินหรือนำความคิดของเราไปใช้เป็นบรรทัดฐาน

๒. มารยาทในชีวิตประจำวันกับมารยาทในโลกดิจิทัล (Real Life & Digital Life Etiquette) การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyberbullying) การเผยแพร่ข้อมูลบนโลกออนไลน์ (Sharing Society)

๒.๑ มารยาทในชีวิตประจำวันกับมารยาทในโลกดิจิทัล (Real Life & Digital Life Etiquette) คือ มารยาทในโลกดิจิทัล เน้นการนำหลักมารยาทพื้นฐานในชีวิตจริงมาปรับใช้ในโลกออนไลน์ เพื่อสร้างสังคมที่มีความเคารพและความรับผิดชอบร่วมกันให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่าง เพื่อส่งเสริมสังคมที่มีความเป็นระเบียบและน่าอยู่ทั้งในโลกจริงและโลกออนไลน์

๒.๒ การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (Cyber Bullying) คือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น โซเชียลมีเดีย แอปส่งข้อความ หรืออีเมล เพื่อคุกคาม ข่มขู่ หรือทำร้ายผู้อื่นอย่างต่อเนื่องและซ้ำ ๆ โดยอาจเป็นการส่งข้อความหยาบคาย เผยแพร่ข้อมูลเท็จ แอบอ้างตัวตน หรือกีดกันในกลุ่มออนไลน์ การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ส่งผลกระทบต่อทั้งทางจิตใจ เช่น ความเครียด วิตกกังวล ซึมเศร้า และอาจกระทบต่อการเรียนหรือการทำงาน วิธีป้องกันและรับมือ ได้แก่ การตั้งค่าความเป็นส่วนตัว ไม่ตอบโต้ผู้กลั่นแกล้ง รักษาหลักฐาน แจ้งเจ้าหน้าที่ และขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงสร้างความตระหนักรู้เพื่อป้องกันเหตุการณ์ดังกล่าวในสังคมและองค์กร

๒.๓ การเผยแพร่ข้อมูลบนโลกออนไลน์ (Sharing Society) คือ การแบ่งปันข้อมูลผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่มีการกระจายอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง โดยต้องมีความรับผิดชอบในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เคารพสิทธิส่วนบุคคลและลิขสิทธิ์ เลือกเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง พร้อมตระหนักถึงผลกระทบทางสังคม เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการแบ่งปันข้อมูลอย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรมในสังคมออนไลน์

๓. การรักษาความเป็นส่วนตัว (Privacy) การแสดงออกทางอารมณ์บนสื่อสังคมดิจิทัล (Emotional expression on digital social media)

๓.๑ การรักษาความเป็นส่วนตัว (Privacy) คือ การรักษาความเป็นส่วนตัวช่วยสร้างความปลอดภัยในชีวิตส่วนตัวและป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น โดยมีวิธีป้องกัน ดังนี้ ๑) สังเกตความผิดปกติก่อนคลิก ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ วิดีโอ รูปภาพ ๒) ใช้การพิมพ์ URL แทนการคลิก Link ๓) ไม่ควรตั้ง Password ที่ง่ายต่อ

การเดา เช่น วัน เดือน ปี เกิด ๔)ไม่ควรตั้ง Username และ Password เดียวกันทุก Account ๕)Log Out ออกจากระบบ ทุกครั้งหลังเลิกใช้งาน ๖)ติดตั้งระบบป้องกันไวรัส และควรอัปเดตโปรแกรมป้องกันไวรัสอยู่เสมอ

๓.๒ การแสดงออกทางอารมณ์บนสื่อสังคมดิจิทัล (Emotional expression on digital social media) คือ การแสดงออกทางอารมณ์บนสื่อสังคมดิจิทัลคือการสื่อสารความรู้สึกผ่านข้อความ ภาพ หรือ สัญลักษณ์ต่าง ๆ บนแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยควรใช้ภาษาสุภาพและเหมาะสม ใช้อีโมจิช่วยสื่อสาร ตระหนักถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม ควบคุมอารมณ์ก่อนโพสต์ และแสดงความเคารพต่อผู้อื่นอย่างเห็นอกเห็นใจ เพื่อส่งเสริมการสื่อสารที่เข้าใจและสร้างสรรค์ในสังคมออนไลน์ ทั้งนี้ เพื่อควบคุมการให้ข้อมูลข้อเท็จจริง จึงมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒)พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้ ๑)ให้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอม ทุจริต หลอกลวง ๒)ข้อมูลอันเป็นเท็จ ๓)ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัย ฯลฯ (มาตรา ๑๒) ๔)ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง การก่อการร้าย ๕)เผยแพร่สื่อบลามก ประชาชนเข้าถึงได้ ๖)เผยแพร่ หรือส่งต่อ โดยรู้อยู่แล้วว่าผิด โดยต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๔. การระมัดระวังอันตรายบนโลกอินเทอร์เน็ต (Dangerous online) ไซเบอร์ สต็อกกิ้ง (Cyber Stalking)

๔.๑ การระมัดระวังอันตรายบนโลกอินเทอร์เน็ต (Dangerous online) คือ การรู้จักระมัดระวัง และป้องกันเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น โดยมี ๖ ข้อดังนี้ ๑)ไม่บอกข้อมูลส่วนตัวเช่นที่อยู่เบอร์โทรศัพท์ ๒)กล่าวตักเตือนเยาวชนหากพบข้อความหรือรูปภาพใด ๆ ที่ไม่เหมาะสมหรือแจ้งผู้ปกครองของเยาวชน ๓)ไม่พบบุคคลใด ๆ ที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ต ๔)ไม่ส่งรูป ข้อมูลส่วนตัว หรือข้อมูลใด ๆ ให้บุคคลที่ไม่รู้จัก ๕)ไม่ตอบคำถามหรือสื่อสารด้วยข้อความที่หยาบคาย ๖)เคารพข้อตกลงในการใช้อินเทอร์เน็ต

๔.๒ ไซเบอร์ สต็อกกิ้ง (Cyber Stalking) คือ การติดตาม ฝ้าดู หรือคุกคามผู้อื่นผ่านทางช่องทางออนไลน์อย่างต่อเนื่องและไม่พึงประสงค์ เช่น การส่งข้อความข่มขู่ โทรขู่ การเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัว ภาพที่ละเมิดความเป็นส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการติดตามพฤติกรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีติดตามตำแหน่งหรือข้อมูลส่วนตัวโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยมีแนวปฏิบัติหากถูกคุกคามจาก Cyber Stalking ควรดำเนินดังนี้ ๑)ตั้งสติและรวบรวมหลักฐานให้มากที่สุด เช่น ภาพถ่ายที่ถูกแบล็กเมล์ แชท ข้อความ ข้อมูลของคนร้าย ๒)เปลี่ยนอีเมลและรหัสผ่านบัญชีออนไลน์ทั้งหมด ๓)แจ้ง Help Center ของผู้ให้บริการที่เกี่ยวข้อง เช่น Facebook หรือ Instagram ๔)อย่าตอบโต้หรือนัดพบกับ Cyber Stalker เด็ดขาด ๕)ติดต่อสถานีตำรวจท้องที่เกิดเหตุทันทีหรือร้องทุกข์ที่กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ทั้งนี้กฎหมายได้กำหนดบทลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒)พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามมาตรา ๕ ถึงมาตรา ๘ ว่าด้วยการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูล ของผู้อื่นโดยไม่ขอต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำและปรับ

การนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

จากการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่อง Digital Code of Merit ทำให้สามารถนำแนวทางการปฏิบัติ และมารยาทที่เหมาะสมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับงานการให้บริการแผนที่หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกประเภทที่ดิน โดยใช้ข้อมูลแผนที่ที่ถูกต้อง และตรวจสอบก่อนเผยแพร่ ต้องมีการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลอ่อนไหวที่ปรากฏบนแผนที่ในกรณีที่ต้องเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต กรณีที่มีการแสดงข้อมูลของหน่วยงานบนแผนที่ เช่น ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลกลุ่มชุดดิน หรือแนวเขตที่ดินของรัฐอื่น ก็จะมีแหล่งที่มาของข้อมูล เป็นต้น ซึ่งหากต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ หรือ

ภาคประชาชนผ่านช่องทางออนไลน์เป็นต้นว่า ไลน์ เฟสบุ๊ก ทวิตช์ โดยจะต้องสื่อสาร และตอบกลับอย่าง
สุภาพ รวดเร็ว และให้ข้อมูลตรงไปตรงมา

ประโยชน์ที่ได้รับ

การเรียนรู้ด้วยตนเองในหัวข้อ Digital Code of Merit ช่วยสร้างประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

๑. ต่อดตนเอง ทำให้เข้าใจหลักการและแนวปฏิบัติในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างถูกต้องอย่างมี
จริยธรรมที่มาพร้อมกับความรับผิดชอบ และช่วยสร้างความน่าเชื่อถือทำให้เป็นผู้ที่น่าเชื่อถือในโลกออนไลน์
 อีกทั้งยังป้องกันความเสี่ยงทางออนไลน์โดยสามารถระบุและหลีกเลี่ยงภัยคุกคามทางไซเบอร์ได้ดียิ่งขึ้น

๒. ต่อดองค์กร ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการใช้เครื่องมือ
ดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ ทำให้การทำงานรวดเร็วและแม่นยำขึ้น และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรที่จะ
แสดงให้เห็นถึงเรื่องจริยธรรมและธรรมาภิบาลข้อมูลทางดิจิทัล อีกทั้งช่วยลดโอกาสเกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ
การละเมิดข้อมูลหรือการใช้งานเทคโนโลยีอย่างไม่เหมาะสมภายในองค์กร

๓. ต่อดสาธารณะ สามารถสร้างความปลอดภัยในสังคมดิจิทัล โดยนำความรู้ไปใช้ในการสร้าง
ปฏิสัมพันธ์ที่เป็นบวกและปลอดภัยบนแพลตฟอร์มต่าง ๆ ในการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ส่งเสริมการใช้
เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ มีความเข้าใจในหลักการเพื่อสร้างประโยชน์ต่อสังคมได้ และการเป็นข้าราชการ
ดิจิทัลที่ดี ในการขับเคลื่อนสังคมให้เป็นสังคมดิจิทัลที่มีคุณภาพและยั่งยืน

แหล่งที่มา

หลักสูตร : Digital Code of Merit

บรรยายโดย : ดร.สมิทธิ ดารากร ณ อยุธยา

สถาบัน/หน่วยงาน/ระบบ : สำนักงาน ก.พ.

รูปแบบหลักสูตร : e-Learning

ช่วงเวลาการฝึกอบรม : สิงหาคม ๒๕๖๘